

Zwoliński, Krzysztof

Bogusław Gierlach (1930-2007)

Rocznik Mazowiecki 20, 72-79

2008

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Krzysztof Zwoliński

Bogusław Gierlach (1930–2007)

Bogusław Gierlach urodzony 7 lipca 1930 r. w miejscowości Wiśniew pod Siedlcami był drugim dzieckiem rodziców Stanisława i Apolonii z Pachec-
kich. Jego starszy brat, Zbigniew, urodził się w 1925 r.

Gierlachowie wywodzili się ze stanu chłopskiego i od pokoleń zamieszkiwali we wsi Wola Komborska (pow. krośnieński). Stanisław Gierlach po ukończeniu dwuletniej szkoły elementarnej w rodzinnej wsi przez kolejne lata uczył się w szkole wyższej, zorganizowanej w Korczynie. Dało mu to możliwość wstąpienia do gimnazjum realnego w Krośnie. W 1918 r. – tuż przed maturą – został wcielony do armii austriackiej. Świadectwo dojrzałości uzyskał w 1919 r., wtedy też otrzymał posadę nauczyciela w jednoklasowej szkole w Krześlinie (pow. siedlecki). Jako absolwent polskiego gimnazjum był cennym nabytkiem dla sieci szkół, organizowanej w pierwszych latach wolnej Polski.

W 1922 r. Stanisław Gierlach został skierowany do czteroletniej szkoły w miejscowości Wiśniew pod Siedlcami i wkrótce został jej kierownikiem. W 1924 r. zawarł związek małżeński z Apolonią Pachecką, córką bogatego gospodarza w Wiśniewie. W 1932 r. otrzymał stanowisko kierownika szkoły powszechnej w Stoku Lackim koło Siedlec. Gierlachowie osiedlili się w Siedlcach, gdzie wybudowali własny dom, a Bogusław w 1937 r. rozpoczął edukację w pierwszej klasie Szkoły Powszechnej im. Tadeusza Kościuszki. W czerwcu 1943 r. ukończył klasę szóstą, wtedy rodzice zdecydowali, że naukę będzie kontynuował w tajnym gimnazjum prowadzonym przez nauczycieli zamkniętego Gimnazjum im. Bolesława Prusa. W tym systemie skończył klasę pierwszą, a drugą – w gimnazjum już wyzwolonych Siedlec.

W sierpniu 1945 r. rodzina Gierlachów wyjechała do Gdańska, gdzie ojciec został zatrudniony na stanowisku kierownika szkoły¹. Wśród wielu powodów tego wyjazdu najważniejsze było to, że w czasie działań wojennych 1944 r. zbu-

¹ B. Gierlach, *O Stanisławie Gierlachu słów kilka*, Pruszków 1999.

rzeniu uległ ich dom w Siedlcach i musieli zamieszkać na komornym. W Gdańsku Bogusław ukończył w 1947 r. gimnazjum ogólnokształcące, a w latach 1947–1950 liceum budowlane w ramach Gdańskich Technicznych Zakładów Naukowych. Uzyskał tytuł technika budowlanego i zgodnie z ówczesnym prawem otrzymał nakaz pracy w przedsiębiorstwie budowlanym w Łodzi. Pracując zdał egzamin wstępny na wydział prawa Uniwersytetu Łódzkiego, ale studiów nie podjął. Wrócił do Gdańska, gdzie kontynuował pracę zawodową i rozpoczął studia w Wieczorowej Szkole Inżynierskiej przy Politechnice Gdańskiej. Przerwał je już na pierwszym roku, gdyż w listopadzie 1951 r. został powołany do zasadniczej służby wojskowej. Służył w batalionie budowlanym w Gdańsku. Po wyjściu z wojska w 1953 r. ponownie podjął studia inżynierskie, ale przerwał je na drugim roku. Skorzystał z anulowania obowiązującej wtedy zasady, że po określonej szkole średniej zawodowej można było podjąć studia tylko na kierunku o tej samej specjalności. Jemu zaś studia inżynierskie nie odpowiadały i teraz mógł to zmienić. W październiku 1956 r. rozpoczął studia na kierunku Archeologia Pradziejowa

i Wszesnośredniowieczna Uniwersytetu Warszawskiego. Ukończył je jesienią 1960 r., uzyskując stopień magistra².

Już podczas studiów uczestniczył wielokrotnie w terenowych badaniach archeologicznych. Na trzecim roku studiów praktycznie już samodzielnie prowadził badania wykopaliskowe w Wyszogrodzie koło Płocka, obejmujące Górę Zamkową i cały zespół osadniczy. Brał udział w badaniach terenowych w miejscowościach Szwajcaria koło Suwałk, Wiślicy, na Polu Grunwaldzkim.

W grudniu 1960 r. z polecenia prof. Z. Rajewskiego, dyrektora Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie otrzymał pracę na stanowisku konserwatora archeologicznego dla m.st. Warszawy w Urzędzie Konserwatorskim w Warszawie. I tak już na całe życie związał się z Warszawą i Mazowszem.

W latach powojennych na terenie Warszawy prowadzone były szeroko zakrojone badania archeologiczne w związku z jej odbudową. Szczególnie dotyczyło to Starego Miasta i Zamku Królewskiego. Jeszcze w grudniu 1960 r. podjęto badania na dwóch nowych stanowiskach: cmentarzyska w Miedzeszynie i Zbytkach. Wiosną 1961 r. Bogusław Gierlach zapoczątkował badania powierzchniowe na obszarze wielkiej Warszawy. Rozkopywanie miasta przy jego odbudowie dyktowało potrzebę systematycznego prowadzenia archeologicznych prac ratowniczych. Badaniami objęto okolice Starego i Nowego Miasta. Czołowe miejsce zajęły prace na tzw. Gnojowej Górze (dawne wysypisko śmieci) na skarpie Wisły. Wszystkie prace badawcze z zakresu archeologii na terenie Warszawy finansowane były z funduszy urzędu reprezentowanego przez B. Gierlacha, a on sam uczestniczył bezpośrednio w wielu pracach. Prowadził badania na Mariensztacie, Bródnie, w Jazdowie, Ogrodzie Botanicznym, otoczeniu Zamku Ujazdowskiego, na budowie Trasy Łazienkowskiej, a równocześnie nadzorował prace wykopaliskowe w dziesiątkach innych miejsc Warszawy.

Ich wyniki wzbogacały wiedzę o pradziejach obszaru Warszawy i były publikowane w kolejnych tomach „Warszawskich Materiałów Archeologicznych”, których pierwszy numer ukazał się w 1966 r. (wydawane były przez 10 lat do 1976). Pismo założone zostało z inicjatywy Bogusława Gierlacha i on też wchodził w skład redakcji. Na jego łamach opublikował szereg artykułów informujących o wynikach własnych badań archeologicznych w Warszawie. W tym czasie przygotował rozprawę doktorską zatytułowaną *Kowalstwo Mazowieckie*, którą obronił w 1970 r. na Uniwersytecie Wrocławskim.

Zajmując się z urzędu badaniami archeologicznymi na obszarze Warszawy, nie stronił od Mazowsza, z którym zawsze łączyły go więzy emocjonalne. Szczególne warunki ściślejszej współpracy naukowej Warszawy z Mazowszem zrodziły się wraz z założeniem w 1966 r. Mazowieckiego Towarzystwa Kultury, a zwłaszcza rok później Mazowieckiego Ośrodka Badań Naukowych w Warszawie. Nie bez znaczenia pozostawał w tej kwestii fakt, że jeden z głównych inicjatorów i organizatorów MTK jak i MOBN, archeolog dr Jerzy Antoniewicz był dobrym znajomym Bogusława Gierlacha. Obu połączyły w przeszłości wspólne prace

² B. Gierlach, *Siedlce i ja. Lata 1930–1945, 1970–1991*, Pruszków 2002.

wykopaliskowe. Tym łatwiej doszło więc do nawiązania współpracy między tymi instytucjami w zakresie badań archeologicznych na Mazowszu. Zaproszono Gierlacha do uczestniczenia w składzie Komisji Historii Starożytnej i Średniowiecznej Mazowsza przy MOBN, której przewodniczył prof. Aleksander Gieysztor, a sekretarzem był dr Jerzy Antoniewicz. Po nagłej śmierci J. Antoniewicza sekretarzem tej Komisji został Bogusław Gierlach (październik 1970). Więzy współpracy okazały się na tyle silne, że 1 listopada 1970 r. powołano go na stanowisko sekretarza naukowego MOBN. W grudniu tego roku stanowisko konserwatora archeologicznego dla Warszawy przekazał swojemu następcy³.

Na stanowisku sekretarza naukowego MOBN pracował do 1977 r. Szybko zaistniał tu jako społecznik pełen znakomitych pomysłów i inicjatyw, dobry organizator i wspaniały kolega. Potrafił zjednywać i mobilizować ludzi do wspólnego działania. Jeżeli uwzględnić, że MTK i MOBN w swojej istocie bazowały na pracy społecznej skupionego wokół siebie licznego grona wybitnych naukowców, pracowników kultury, działaczy towarzystw regionalnych i innych organizacji społecznych, to cechy charakteru Bogusława Gierlacha były tu wielce pożyteczne.

W ramach Mazowieckiego Ośrodka Badań Naukowych działało kilka stałych komisji specjalistycznych jak: Komisja Wydawnicza (przewodniczący prof. Stanisław Herbst), Komisja Historii Starożytnej i Średniowiecznej Mazowsza (prof. Aleksander Gieysztor), Komisja Historii Najnowszej (prof. Stanisław Kalabiński), Komisja Badań nad Współczesnością (prof. Stanisław Berezowski), Komisja Językoznawcza (prof. Witold Doroszewski), Komisja Etnograficzna (prof. Anna Kutrzeba-Pojnarowa), Redakcja dla „Przewodnika Walk i Męczeństwa” (płk Bogdan Kobuszewski), Komisja Upowszechniania Wiedzy o Mazowszu (doc. Stanisław Pazyra).

MOBN i jego terenowe stacje naukowe prowadziły następujące podstawowe formy działania: działalność naukowa, dydaktyczno-popularyzatorska, informacyjno-dokumentacyjna i wydawnicza. W ramach działalności dydaktyczno-popularyzatorskiej organizowane były sesje naukowe, odczyty z dziedziny kulturoznawstwa, historii i problematyki współczesnej wiedzy o regionie oraz seminaria doktorskie dla miejscowych środowisk⁴.

Jak widać, zakres nakreślonych zadań MOBN był bardzo szeroki i obejmował najważniejsze dziedziny życia z przeszłości i współczesności Mazowsza. Skuteczna realizacja wytyczonych zadań wymagała sprawnej organizacji, nawiązania kontaktów z licznymi gronami ludzi dla pozyskania badaczy z różnych dyscyplin naukowych w tym szczebla lokalnego.

Szerokim frontem ruszyły badania archeologiczne. Prowadziła je kadra archeologów zatrudnionych w MOBN⁵, wspierana przez władze i działaczy terenowych. Przystąpiono do opracowania atlasu archeologicznego Mazowsza, obejmującego

³ Sprawozdanie MOBN za lata 1969–1970, w: Zbiory K. Brauna.

⁴ I Sprawozdanie z działalności Mazowieckiego Ośrodka Badań Naukowych za okres od 26 X 1966 do 31 XII 1968, oprac. J. Antoniewicz, Warszawa 1969.

⁵ Byli to: Bogusław Gierlach, Ewa Kowalczevska, Marian Majka, Marek Piotrowski, Henryk Smuda, Stefan Woyda.

mującego w pierwszym etapie okres średniowiecza. W ramach prac nad atlasem przeprowadzono badania wykopaliskowe na stanowiskach: Wyszogród (ośrodek kultowy), Szreńsk (grodzisko), Przasnysz (miasto) oraz wstępne rozpoznanie stanowiska Żbików w Pruszkowie (osada). Odnośnie Wyszogrodu opracowano też założenia do turystyczno-krajoznawczego zagospodarowania miasta na podstawie zachowanych reliktyw przeszłości. W grudniu 1972 r. odbyła się tam sesja popularnonaukowa nt. „Zagospodarowanie pod względem turystycznym z wykorzystaniem elementów historycznych Wyszogrodu”⁶.

Prace nad atlasem archeologicznym średniowiecznego Mazowsza i badania dawnego ośrodka kultu w Wyszogrodzie zakończono w 1974 r. Ponadto przeprowadzono prace ratownicze na skarpie Wisły w regionie cmentarzyska ludności żydowskiej z XV–XVIII w. Trwały badania archeologiczne na Zamku w Ciechanowie, na starym mieście, rynku i obszarze Zamku w Pułtusku, na terenie Zamku w Szreńsku, Wolskiego, na Zamku Zamoyskich w Bieżuniu, badania powierzchniowe na terenie gmin Glinojec, Suleżysz, Pułtusk, Nasielsk, Nowe Miasto⁷.

Badania wykopaliskowe prowadzone na terenie Zamku w Pułtusku miały na celu określenie funkcji rozwoju i okresu założenia pierwotnego grodu oraz związku z powstałym znacznie później Zamkiem. Prowadzili je: Bogusław Gierlach, Marian Majka, Marek Piotrowski, Wojciech Sieradzki. Szczególne nasilenie prac nastąpiło w 1975 r. w związku z koniecznością dostarczenia danych do projektowanej adaptacji Zamku na siedzibę Ośrodka Polonii Zagranicznej. W latach 1975–1977 Gierlach prowadził też badania średniowiecznego grodziska w Płońsku.

W 1975 r. przystąpiono do zagospodarowania dla potrzeb turystycznych i rekreacyjnych otoczenia Kampinoskiego Parku Narodowego. W związku z tym na zlecenie konserwatora zabytków m.st. Warszawy Ośrodek rozpoczął inwentaryzowanie pozostałości ludowego budownictwa drewnianego na obszarze Kampinosu. W Lipkowie utworzony został skansen kampinoski. Podobne prace prowadzone były na obszarze całego województwa stołecznego i ostrołęckiego – szczególnie w Puszczy Białej. Celem było uratowanie reliktyw ludowego budownictwa drewnianego⁸.

Wymienionym poczynaniom patronowała Komisja Historii Starożytnego i Średniowiecznego Mazowsza oraz Komisja Etnograficzna. Równocześnie z inicjatywy Komisji Historii Najnowszej, kierowanej przez prof. Stanisława Kalabińskiego, opracowano kartotekę do inwentaryzacji historycznej zakładów przemysłowych na Mazowszu i Podlasiu. Głównym zadaniem było badanie dziejów wybranych zakładów przemysłowych i ich załóg.

Działająca w ramach tej Komisji redakcja przewodnika po miejscach walki i męczeństwa narodu polskiego pracowała nad kwerendą archiwalną, gromadzoną w formie kartoteki⁹.

W 1972 r. pracownicy Ośrodka skupili uwagę na dwóch podstawowych tematach: przygotowanie historycznego atlasu Mazowsza wraz z mapą rozmieszcze-

6 Sprawozdanie z działalności MOBN za r. 1972, w: Zbiory K. Brauna.

7 Sprawozdanie z działalności MOBN za r. 1977, ibidem.

8 MOBN w latach 1973–1977, ibidem.

9 Sprawozdanie MOBN za lata 1969–1970, ibidem.

nia przemysłu w drugiej połowie XIX w. oraz studiami nad dziejami przemysłu i klasy robotniczej w największych skupiskach woj. Warszawskiego. Pracami tymi kierowała prof. Irena Pietrzak-Pawłowska¹⁰.

We współpracy z Komisją Upowszechniania Wiedzy o Mazowszu eksponowana była na terenie woj. warszawskiego wystawa okolicznościowa pt. „PPR Lewa-Podmiejska w walce z okupantem hitlerowskim”, przygotowana przez Muzeum Historii Ruchu Robotniczego w Żyrardowie. Zwiedzali ją mieszkańcy Żyrardowa, Grodziska Mazowieckiego, Pruszkowa, Ursusa, Piaseczna, Grójca, Łowicza i Sochaczewa¹¹.

W latach 1973–1977 rozszerzono badania nad historią miast mazowieckich, objęto nimi: Pułtusk, Mińsk Mazowiecki, Ostrów Mazowiecką, Garwolin, Wiskitki, Ciechanów, Żyrardów, Łowicz, Sochaczew, Płońsk, Pruszków, Łosice i jeszcze inne. Zaowocowało to wydaniem kilkunastu monografii tych miast¹².

W latach siedemdziesiątych XX w. MOBN w zakresie działalności naukowej i wydawniczej współpracował z Instytutem Historii PAN, Instytutem Historii Kultury Materialnej PAN, Instytutem Historii UW, z Wydziałem Prawa UW, Instytutem Językoznawstwa PAN, Katedrą Etnografii UW, Muzeum Etnograficznym w Warszawie, Instytutem Archeologii UW. Prowadzono szeroką wymianę wydawnictw z ośrodkami zagranicznymi¹³.

Istotną formę współpracy MOBN z regionem mazowieckim stanowiły stacje naukowe jako jego placówki terenowe. Doceniając ich rangę, Bogusław Gierlach wykazał wiele inwencji i wysiłku organizacyjnego w rozwoju sieci tych placówek. Kiedy obejmował funkcję sekretarza naukowego, istniały cztery stacje – w Ciechanowie, Mławie, Żyrardowie i Warce. Za jego kadencji powstały także placówki w Pruszkowie, Łowiczu, Pułtusku, Ostrołęce i Siedlcach. W tym czasie Stacja Naukowa w Ciechanowie przekształcona została w Zakład Naukowy¹⁴.

Nowym elementem wprowadzonym do programowej działalności Ośrodka było podjęcie kompleksowych badań stanu oświaty i kultury w wybranych gminach. Jako pierwszą wytypowano gminę Wiśniew pod Siedlcami¹⁵. O wyborze tej gminy zdecydowały też zapewne rodzinne więzy łączące z nią Bogusława Gierlacha. Zawsze utrzymywał ożywione kontakty z rodzinną miejscowością. Był członkiem Towarzystwa Przyjaciół Wiśniewa. Spisywał historię tej gminy, której sam był częścią. W dowód uznania władze gminy nadały mu honorowe obywatelstwo Wiśniewa.

W 1977 r. MOBN we współpracy z Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Siedlcach zapoczątkował badania z zakresu społecznego oddziaływania placówek kultury w środowisku wiejskim¹⁶.

¹⁰ Sprawozdanie MOBN za r. 1972, *ibidem*.

¹¹ Sprawozdanie MOBN za lata 1969–1970, *ibidem*.

¹² Sprawozdanie MOBN za r. 1978, *ibidem*.

¹³ Sprawozdanie MTK za r. 1978, *ibidem*.

¹⁴ Sprawozdanie MOBN MTK za okres 1967–1980, *ibidem*.

¹⁵ Działalność MOBN w latach 1973–1974, *ibidem*.

¹⁶ Sprawozdanie z działalności MOBN MTK za r. 1977, *ibidem*.

Jak się później okazało, współpraca Bogusława Gierlacha, jako sekretarza Rady Naukowej MOBN, z WSP w Siedlcach wywarła wpływ na zmianę jego kariery zawodowej. Rektor tej uczelni, doc. Jan Poliński, zaproponował mu pracę akademicką, którą podjął w lutym 1976 r. Prowadził wykłady z przedmiotu religioznawstwo¹⁷. W następstwie tego w 1977 r. zrezygnował z kierowania MOBN, a w 1978 z członkostwa w Radzie Naukowej Ośrodka¹⁸. Zajął się pracą na uczelni i kontynuował swoje badania archeologiczne. Prowadził prace wykopaliskowe w Siedlcach, Krośnie, Węglówce koło Krosna, w Krzemionkach Opatowskich i miejscowości Modła koło Ciechanowa. Wyniki swoich badań ogłaszał drukiem w pozycjach książkowych lub zamieszczał w kolejnych wydaniach „Rocznika Mazowieckiego”, którego redakcji był sekretarzem. Spośród publikacji książkowych wymieńmy tu takie tytuły, jak chociażby:

- *Kowalstwo mazowieckie*, Ciechanów 1972;
- *Studia nad archeologią średniowiecznego Mazowsza*, Warszawa 1975;
- *Stanowiska archeologiczne województwa ciechanowskiego*, Ciechanów 1977;
- *Wierzenia i kult na Mazowszu Wschodnim i Podlasiu*, 1977;
- *Kultura na Mazowszu od pradziejów po średniowiecze*, 1978;
- *Sanktuaria słowiańskie*, Iskry, Warszawa 1980;
- *Świt Mazowsza*, Iskry, Warszawa 1984;
- *Tak powstały Siedlce*, Pruszków 2001.

Początkowo był pracownikiem Wydziału Pedagogicznego WSP w Siedlcach, nieco później wyodrębniono Pracownię Religioznawstwa, której został kierownikiem. Po przekształceniu WSP w Wyższą Szkołę Rolniczo-Pedagogiczną wykładami z religioznawstwa objęte zostały wszystkie kierunki studiów.

W latach 1985–1988 odbył staż na Uniwersytecie Łomonosowa w Moskwie, zakończony przygotowaniem i obroną pracy habilitacyjnej na temat *Chryścianizacja Rusi i Polski. Podobieństwa i różnice*. Tytuł doktora habilitowanego nostryfikowanego w Polsce uzyskał w 1989 r.

W 1988 r. został wybrany na dziekana Wydziału Pedagogiki i Kultury. Funkcję tę pełnił do czasu przejścia na emeryturę w 1991 r. W czasie pracy na uczelni wypromował ponad 100 magistrów¹⁹.

Przejście Bogusława Gierlacha na emeryturę nie oznaczało końca jego aktywności zawodowej. W wielkiej potrzebie znalazł się wówczas MOBN, z którym przez lata był tak silnie związany. W wyniku transformacji ustrojowej Ośrodek został pozbawiony dotacji państwowych. Wszyscy zatrudnieni zostali zwolnieni z pracy, rwały się więzy organizacyjne z terenem, upadały stacje naukowe. Właśnie w tych trudnych warunkach Bogusław Gierlach wrócił do działania w Ośrodku i został wybrany na zastępcę przewodniczącego Rady Naukowej. Funkcję tę pełnił do 1992 r. Ciężar pracy dźwigali społecznicy, a przewodził im dr hab. Bogu-

17 B. Gierlach, *Siedlce i ja...*, op. cit.

18 Sprawozdanie z działalności MOBN za r. 1979, ibidem.

19 B. Gierlach, *Siedlce i ja...*, op. cit.

sław Gierlach. Zorganizował nową Radę Naukową Ośrodka. Rozpoczął starania o powołanie Mazowieckiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej, niestety bez powodzenia. Udało się natomiast z jego inicjatywy utworzyć w 1992 r. wspólnie z WSP w Kielcach zaoczne odpłatne Studia Pedagogiczne II stopnia dla czynnych nauczycieli. Ośrodek uzyskał wpływy finansowe i mógł wskrzesić swoją działalność łącznie z zatrudnieniem pracowników. Studia te funkcjonowały przez cztery lata.

Wykonawszy tę społeczną działalność, Bogusław Gierlach postanowił – zgodnie z hasłem głoszonym przez ówczesne władze – wziąć własne sprawy we własne ręce. W 1992 r. założył Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące Nr 28 w Pruszkowie. Był jego właścicielem i dyrektorem. Szkoła działała do 2007 r. Równocześnie był też współorganizatorem Wyższej Szkoły Humanistyczno-Pedagogicznej w Łowiczu. Krótko pełnił funkcję jej protektora.

Bogusław Gierlach ożenił się powtórnie w 1976 r. z Elżbietą Marią Prorok, z którą miał dwóch synów – Jana i Michała. Miał też syna Marka z pierwszego małżeństwa.

Za pracę zawodową i społeczną odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi oraz Odznaką 40-lecia PRL.

Zmarł 2 marca 2007 r., pochowany został w grobie rodzinnym na cmentarzu w Pruszkowie.